

doops gezind plus



- | | |
|-----|---|
| 2 | om te beginnen |
| 3 | vanuit de stilte |
| 4-6 | overdenking
De weg naar het midden en terug |
| 7 | open ruimte
Opbreken om thuis te komen |
| 8 | zegenrijk |

zie je het niet?

VOORAF

zie je het niet?

Machteld Stam

Ik kreeg een bericht in mijn mailbox met de vraag of ik corona-moe was. Het was geen vraag uit betrokkenheid, maar een persbericht om een training voor corona-vermoeide mensen aan te kondigen.

Lang niet iedereen is moe door corona, maar velen zijn dat wel. We mogen zo weinig en beleven daardoor haast niets. Kerken, musea, theaters, restaurants en cafés zijn nog steeds dicht. Maar misschien heeft corona juist ook onze ogen geopend. Niet alleen voor alle digitale mogelijkheden die we ons zo snel eigen hebben gemaakt.

Maar ook om ogenschijnlijk gewone momenten waar te nemen en die te waarderen. Zo staat nog steeds dat ontroerende beeld op mijn netvlies van een kleindochter die tijdens een digitale bijeenkomst naast haar opa zit om hem te helpen bij het inloggen en het aan- en uitzetten van camera en microfoon.

Oog hebben voor het kleine, ook als het leven niet groots en meeslepend is. Hebben we ons dat niet meer eigen gemaakt in deze coronatijd? Als we het dagelijks leven kunnen waarderen en daar betekenis aan geven, geeft ons dat energie. En dan hebben we geen training meer nodig.

BOEK

daden

Jeannette den Ouden



Een van de kwaliteiten van Anselm Grün is zijn toegankelijke schrijfstijl. Als je zijn boeken leest, heb je het gevoel dat je persoonlijk met hem gesprek bent. Een gesprek over thema's die heel dichtbij komen, zoals angst, verlangen, onmacht en hoop. Ook in zijn recente *Het Evangelie spiritueel gelezen* voert Grün zo'n gesprek met zijn lezers.

In het eerste deel van dit tweedelig commentaar, over Mattheus

en Marcus, vertelt Grün ons om te beginnen wie deze evangelisten zijn, wie ze als lezerspubliek voor ogen hadden en wat het kenmerkende thema is van hun evangelie. Voor Mattheus is dat ethiek, voor Marcus vertrouwen. Vervolgens legt hij vrijwel per hoofdstuk uit hoe we hun beider goede boodschap kunnen lezen, zodat die voor ons eigen leven betekenis krijgt.

Het kenmerkende thema van dit commentaar is, zoals de titel aangeeft, een spiritueel perspectief op het spreken en handelen

van Jezus. Spiritualiteit gaat bij Grün over de ontwikkeling van de ziel. Jezus is daarbij 'de innerlijke meester, die ons wijst op God de Vader, van wie we alle leven hebben ontvangen' (p. 111). Denk echter niet dat spiritualiteit bij Grün zweverig is. Geloof moet volgens hem uitmonden in daden. Kan het doopsgezinder?

Het Evangelie spiritueel gelezen. Deel 1 Mattheüs en Marcus, Anselm Grün, uitgeverij Abdij van Berne, € 24,95

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en verschijnt zes keer per jaar, in het hart van *Doopsgezind NL*.

Redactie Kalle Brüsewitz, Marijke van Duin, Jeannette den Ouden, Machteld Stam & Machteld van Woerden

Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeoor Haarlem

Druk GBU printmedia

Oplage 5.425

Papier G-Print 115 grams, Papyrus, FSC-gecertificeerd

Contact redactie

Singel 454 | 1017 AW Amsterdam
020 623 09 14 | dn@doopsgezind.nl
www.doopsgezind.nl

© ADS 2021

ontmoeting met Bar Timeüs

er zit een blinde aan de kant
hij ziet geen steek
bedelt om te leven
wees bewogen
doe mij opstaan

ik zie de blinde van ver
wens mijzelf geluk
met mijn ogen
en hem hooguit het beste

hij geeft niet op, roept
help me op weg
laat me leven
net als jullie

zijn roep opent mijn ogen
laat me naar binnen kijken
zijn anders-zijn
onthult bij mij
een blinde vlek

hij ziet wat ik niet zie
met oren zo scherp
en handen gevoelig
de voeten voorzichtig
en een warm hart

ik had het niet door

*Het paasverhaal in het evangelie
volgens Mattheus*

De weg naar het midden en terug

Het is bijna Pasen. Maar ook dit jaar zullen we dat niet kunnen vieren zoals we dat het liefst zouden willen.

De kerk is dicht of slechts op een kiertje open. Dat is moeilijk. Het voelt alsof we al meer dan een jaar op afstand van elkaar rondjes draaien in een vicieuze cirkel van steeds veranderende perspectieven en moe-makende maatregelen. Maar het is ook goed. Pasen leert ons meer dan welk ander feest ook dat het leven juist géén vicieuze cirkel is, maar een beweging van buiten naar binnen en weer terug. Een beweging waardoor we op steeds diepere lagen van onszelf kunnen groeien en zelfs genezen. Ook in deze tijd.

Heeft u weleens in een labyrint gelopen? Zo ja, dan weet u dat je eerst lange tijd over de buitenste paden loopt. En juist als je denkt dat je bijna in het midden bent aangekomen, buigt de weg zich terug naar de randen van het labyrint en lijkt het alsof je opnieuw moet beginnen. Het labyrint doet ons inzien dat wij een groot deel van ons leven doorbrengen in de periferie van ons bestaan. Maar het leert ons ook dat, als we stap voor stap voortgaan,

we altijd bij het midden aankomen. Langzaam en eerst met grote bogen er omheen, maar toch: in het midden!

Het wonderlijke van een labyrint is dat je al cirkelend de trekkracht van dat midden voelt. Alsof het midden een verlangen wekt dat er altijd al was. Om dan, als je eindelijk in het midden bent aangekomen, te ontdekken dat het daar leeg is. Een leegte die licht en stil maakt én verwacht. Wat zocht je? Wat trok je zo aan? Je voelt dat de leegte zinvol is, maar ook dat je die zin niet in woorden kunt uitdrukken. En dan opeens besef je: het gaat om het verlangen naar het midden. Dat hield je gaande.

Geen mens kan lang in dat midden blijven. Je moet terug! Maar de terugweg is anders dan de heenweg. Want nu wéét je dat jouw leven een centrum heeft. Dat ook in jou stilte en licht aanwezig zijn, ook al merk je dat bepaald niet altijd. We bewegen ons nu eenmaal het grootste deel van ons leven in de onrustige, lawaaierige en soms



**‘vertel het goede nieuws,
dat Jezus leeft in alles en allen’**

eenzame buitenwijken van het bestaan. Maar ook die doen ertoe. *Alles* van ons leven doet ertoe. Wat je hebt ervaren in het midden, neem je mee naar de periferie van je bestaan. En andersom.

Waarom vertel ik dit allemaal? Omdat ik geloof dat Pasen over dat midden gaat. Ja, zelfs dat midden *is*. En net als in het labyrint kom je er niet zomaar. We hebben veertig dagen nodig om het centrum ‘binnen te gaan’. Veertig dagen: symbool voor een leven lang.

Kijk maar naar de twee Maria's in het evangelie van Mattheus. Deze twee vrouwen hebben in de buitenste cirkels van hun leven liefgehad, er soms een puinhoop van gemaakt, spijt gehad en zichzelf uit de put getrokken. Ze hebben getwijfeld en zich laten raken, om uiteindelijk alles op te geven wat vroeger van belang leek. Toen ze dachten dat ze bij

het midden waren, moesten ze terug en nog meer opgeven. Vertwijfeld en handenwringend stonden ze bij het kruis van hun geliefde rabbi Jezus. Na zijn dood hebben ze geweeklaagd. Huilend hebben ze hem begraven. Maar de wanhoop kon hun verlangen naar het midden niet doven. Ze stonden op en vervolgden hun weg.

Kijk: daar lopen ze, aan het begin van de eerste dag van de week. Rouwende, moedige vrouwen die niet opgeven, zelfs als alles verloren lijkt. En dan, als ze bijna bij het midden zijn, gebeurt het. De aarde beeft, zoals vaker in de bijbel als het goddelijke inbreekt in wat van de aarde is. Een engel, wit als sneeuw, daalt uit de hemel, komt naderbij, rolt de steen weg en gaat er bovenop zitten.

Wat hier gebeurt gaat ons menselijk begrip te boven. Er zijn geen woorden voor, dus kunnen we



de wanhoop kon hun verlangen naar het midden niet doven

maar beter stil worden. Wat we zien, is een leeg graf. Jezus is er niet meer. Hoe dat is gebeurd? Mattheus spreekt daar niet over. Het enige wat we weten is dat, nu de steen is weggerold, het graf leeg en stil is. Er is alleen het licht dat binnenvalt.

En dan gaat het verhaal verder. Een engel spreekt de vrouwen toe: ‘Wees niet bang. Jezus de gekruisigde, is niet hier.’ Nee, natuurlijk niet. De essentie van een mens is nooit in een graf. De essentie van deze mens Jezus, de gekruisigde, is dat we door hem weten dat God *in alles* van ons leven bij en met ons is. Ook in de meest eenzame en onherbergzame plekken van ons leven. Ja, zelfs in de dood. Maar niet in een graf met een steen ervoor. ‘Ga terug naar Galilea’, zegt de engel, ‘en vertel het goede nieuws, dat Jezus leeft in alles en allen.’

Dit paasverhaal is één dringende oproep:

Kom, sta voor een moment stil, midden in het licht. En ga dan terug!! Ga tot het uiterste, naar alle uithoeken van jouw leven. Daar zul je de gekruisigde én levende mens zien. In mensen, dieren, vogels, bloemen en, ja, ook in het niet aflatende lijden in deze schepping. Geef zijn boodschap door aan wie het wil horen – het is al begonnen, zie je het niet?

En zo komt op de plek van het stille, lege graf alles samen: het leven aan de brokkelige randen van ons bestaan, de cirkelgang van ons leven, het verlangen naar het midden, en de momenten dat we daar – misschien maar even – staan in het licht. We moeten altijd weer terug, maar nemen het licht mee in ons hart, terwijl in onze oren de



foto Adrien Olichon

laatste woorden van Jezus klinken: *‘En zie, ik ben met u, al de dagen, tot aan de voleinding van de wereld.’* +

*Blijf niet staren op wat vroeger was.
Sta niet stil in het verleden.
Ik, zegt Hij, ga iets nieuws beginnen
het is al begonnen, merk je het niet?*

Huub Oosterhuis
(Lied 809 uit het *Nieuwe Liedboek*)

Opbreken om thuis te komen

‘Ik had ooit een moment ergens in Frankrijk bij een pigmentfabriek. Ik kocht daar krijtjes in aardetinten om mee te tekenen.’

‘Daar stond ik buiten met mijn krijtjes en was in tranen. Dat moment, het besef dat ik tot rust, tot stilstand was gekomen. Ik had mezelf iets gegund en dat inspireerde me.’ Geert Brüsewitz is predikant in Groningen, maar zit noodgedwongen thuis. Vlak voor kerst maakte hij een val waardoor hij nu een lang revalidatieproces tegemoet gaat. Ineens kwam zijn bestaan tot stilstand. ‘Wat er dan met je gebeurt is heel bijzonder.’

‘Ik kan moeilijk loslaten. Mijn hele werkzame leven ben ik altijd net iets te hard gegaan, wilde altijd alles heel goed doen. Elke keer besef je dat dat nooit echt lukt en dat kost heel veel energie. Het worstelen en modderen voor de kerk en met mede-gelovigen heeft in geest en lichaam brandwonden opgeleverd. Ik heb mezelf over de kop gewerkt, zodanig dat mijn lichaam het begaf. Alles is tot stilstand gekomen.

‘Ik denk dat ik nu al veranderd ben. De eerste week in het ziekenhuis was ik alleen maar bezig alles goed te regelen. Kijken naar aangepaste auto’s en nadenken over hoe het allemaal moet. En nu kan ik met de dag leven. Ik werk keihard aan mijn herstel en dat gaat in kleine stappen. Bij mijn intrede als predikant in Winterswijk kreeg ik een gedicht van de voorzitter van de kerkenraad met de beginzin: *Gun jezelf de tijd.* Die tijd heb ik mezelf nooit gegund. En nu moet het. Nu ik letterlijk niet meer op mijn benen kan staan.



foto Rienk van der Star

‘Op deze manier is stilstand een zegen. Ik kom in mijn gedachten op plekken waar ik lang niet geweest ben maar wel zo naar verlang: de stilte van het bos, de rust van natuur en het geluid van de vogels. Het geluid dat bevestigt dat het echt stil is. En daar vind ik ook mijn geloof. De zoektocht naar geloof zonder kerk, zonder gemeente. Bezig zijn met mijn eigen inspiratie.

‘Op een avond in het ziekenhuis besepte ik dat ik machteloos was, tot stilstand gebracht. En ik dacht: ik kan niets, maar ik hoef ook niks! Alsof de Eeuwige dat tegen me zei. Ik mag stilstaan en zoeken naar een andere en nieuwe weg. Het is een lange weg, maar ook een weg met pleisterplaatsen en thuiskomen, want de weg die we gaan heeft altijd de bedoeling naar een thuis terug te keren. En ik probeer te luisteren naar het Woord dat me onderweg bemoedigt, zonder dat ik met ieder ander bezig ben. Ik dacht aan het lied dat we zongen bij mijn huwelijk in de vermaning aan het Meerpad (Amsterdam-Noord): *Door de wereld gaat een woord dat ons op laat breken om thuis te komen.* Opbreken is van levensbelang, zeker om thuis te komen.’ +



foto Jan Meeus

Er wordt een zucht geslaakt door iemand die achter de computer zit. Die iemand staart naar het lege scherm en naar het toetsenbord, waarop de 26 letters van het alfabet te zien zijn. Die moeten zodanig worden ingedrukt dat er straks een mooi, diepzinnig en toch niet te ingewikkeld schrijfsel ontstaat. Liefst met een beetje humor erin, dat ontspant. Die iemand ben ik.

Lieverd, zeg ik tegen mezelf, het is je vak, al meer dan 35 jaar. Heb vertrouwen. Ja, maar er vliegen duizenden woorden door m'n hoofd, welke grijp ik beet? Het is teveel, ik kan niet kiezen. Preken schrijven, afscheidsdiensten, columns, alles begint altijd weer met een lege bladzijde.

Er komt een gedichtje binnen dat ik lang geleden uitknipte.

Inspiratie

Je voelt je duf en moedeloos / geen spoor van lust of heldere gedachten / je hoofd een lege doos. / En dan, zo plotseling en onverwacht: / 'n vogel aangevlogen / die onbesuisd en opgetogen / een lied zingt door de zomernacht. / En jij, herrezen en opnieuw geboren / een mens die opstaat en weer lacht.

Geschreven door Piet van der Bruggen, uitgeknipt maart 1999

Het beeld van de vogel trof me.

Hij wordt geassocieerd met de Geest die op Jezus neerdaalde toen Hij in de Jordaan stond. Ik denk dat wezenlijke ontmoetingen alles met zo'n vogel te maken hebben; een flits van nabijheid van ziel tot ziel. Dat is kostbaar, zeldzaam, maar ze zijn er wel.

Het leven in deze wereld is soms, soms vaak, een reis door een onherbergzaam landschap. Met ontmoetingen die door zo'n vogel worden vergezeld, wordt het leven lichter, mooier.

Zittend voor het scherm denk ik aan warmte van mens tot mens. Ik denk aan de afscheidsdienst die ik laatst deed in de Kloosterkerk. Weduwnaar, vier dochters en vier schoonzonen; geen van allen had ook maar iets met de kerk. Maar vader hield van de kerk, van dominees, van mij. Of het toch maar niet al te christelijk hoefde te worden, vroegen ze in koor. Nou, zei ik, dat komt wel goed.

Na afloop bedankten ze me.

Ze hadden het prachtig gevonden en waardeerden het bijzonder dat ik rekening had gehouden met hun aarzelingen ten aanzien van gelovige kerkelijkheden. Enigszins verbaasd keek ik ze aan. Van tevoren hadden we een uitgebreid en goed gesprek gehad, laten we zeggen dat daar heel wat vogels rondgevlogen hadden. Ik was ontroerd door de bijna tastbare liefde van deze kinderen voor hun vader. Die liefde heb ik in de dienst onder woorden gebracht. En die liefde heb ik in verband gebracht met de ontferming vanuit de handen van onze Eeuwige Vader. Niet teveel, niet te weinig. Ik zei: O, fijn dat jullie dat zo vonden. +